

KOVÁCSNÉ GOMBOS TÍMEA

A gyermek lelkigondozás lehetőségei a kötelező hitoktatás rendszerében

A ma hitoktatója – legyen az lelkipásztor, vagy szakképzett hitoktató – egyre többször szembesül azzal, hogy megváltozott a világ, és ennek a változásnak egyik legszembetűnőbb jele a megváltozott gyermek, akivel a [nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény](#) alapján bevezetésre kerülő kötelező iskolai hitoktatás következtében akarva akaratlanul találkozunk kell. Áldás vagy átok ez a kényszerhelyzet? Többlet teher csupán, vagy pedig egy ajtónyitás azon gyermekek, és általuk családjaik felé, akik elzárkóznak az organizált gyülekezeti élet elől?

Tapasztalataink alapján mondhatjuk, hogy ezek a gyülekezeti múlttal nem rendelkező gyerekek különösen nyitottak és várakozóak a *lelkigondozó* egyházzal szemben. Erre a szolgálatra talán még soha nem volt olyan nagy szükség, mint napjainkban. Akkor, amikor a gyakori életmódváltás, szülők három műszakos túlterheltsége, a családi életforma labilitása, alkoholizmus és családi agresszió, értékválság miatt a gyermekek nem csupán életük egy-egy pontján, hanem szinte naponta krízishelyzetben vannak családjaikkal együtt. Mindez kihívás Krisztus egyháza számára, annak az egyháznak a számára, akinek olyan Krisztusa van, aki azért jött, hogy megkeresse és megtartsa az elvesztettet (Lk 19,10). A lelkipásztor és a hitoktató nagy kérdése, hogy tud-e, akar-e Krisztus eszközévé lenni abban a pásztori szolgálatban, amely otthagynya mindent, utánamegy a századiknak, hogy az magára maradván el ne vesszen, hanem örök élete legyen? (Jn3,16) Akkor, amikor feladatok, elvárások áradata zúdul a lelkipásztorokra, hitoktatókra, nap mint nap meg kell harcolni azért, hogy mely feladat élvez prioritást. A Pál apostol helyes irányt, célt kutató kérdése kell, hogy segítsen bennünket a rangsorolásban: „*Uram, mit akarsz, hogy cselekedjem?*” (ApCsel 9,6)

A gyermek lelkigondozás létjogosultsága

Nem könnyű ez az új helyzet, mivel a jól összeszokott nem ritkán „elit” kis csapatok összetétele lényegesen megváltozott és nem ritkán tanár-diák párharccá válik egy-egy óra, az előírásoknak megfelelő haladás érdekében. A mindennapos küzdelmek kapcsán felmerülhet a kérdés bennünk, hogy szükség van-e arra az értékrendre, életvezetésre, amit mi kínálunk nekik az Ige mérlegén? Változtatunk módszereket, tanmenetet, tantervet készítünk, az evangéliumot próbáljuk átültetni a XXI. század nyelvére, a hittanórákon is helyet kapnak a technika új vívmányai, és mi talán megnyugszunk abban, hogy mi igyekszünk, igyekeztünk. Mégse csökken a problémák száma a hittanórán, mégse lesz egyre több ifjú gyülekezeti tag, valahol mégis kudarcot vallunk. De talán nem is mi, hanem a módszer.

Látva a napjaink eltorzult mesehőseit, akinek már csak mondvacsinált igazuk van, módszereik, indítékaik ugyanazok, mint a legyőzendő gonoszé, amikor a játék kapcsán nem egy közösségi élmény, hanem egy gép jut eszünkbe, amikor az idejekorán felnőni akaró lányok példaképei már nem a királylányok, hercegnők, hanem a celebek, tinisztárok, amikor a kisfiúk már nem a szobájukban, hanem a monitoron játszanak autóikkal, amikor nem tudnak mit kezdeni a labdával, ugrálókötéllel, mondókák helyett reklámszöveget mondogatnak, amikor kedvenc hősük után érdeklődve nem egy népmese furfangos, bátor, jószívű királlyá vált szegénylegénye jut eszébe, hanem valamelyik felnőtteknek szóló film szereplője, jogos a kérdés: van-e igény, szükség a mesék ártatlan világára, a játékok közösségi élményére, az Ige szerinti tisztaságra, kapcsolatrendszerre, van-e létjogosultsága a Hegyi Beszéd normarendszerének?

A válasz egyértelmű igen. A mai kor gyermekében ugyanúgy ott él a vágy a gyermeki lélek mítoszai, meséi iránt, ugyanúgy Isten közelében találja meg a harmóniát önmagával és a környezetével. Éppen ezért a világ kínálta élmények, értékek nem elégítik ki sem a felnőtt, sem a gyermek lelki szükségleteit. Mindezek mellett nem szabad megfeledkeznünk arról sem, hogy a gyermek kiszolgáltatott lény, így számos olyan élethelyzettel találja magát szemben, (legyen az családi konfliktus, gyász, médián keresztül őt érő és fel nem dolgozott hatás...) amellyel egyedül nem tud megbirkózni, ennek következtében segítség híján lelki sérüléseket él át, torzul az önértékelése, környezetéhez való viszonya.

Hitoktatóként mi legtöbbször már csak ezt a torzulást fedezzük fel, amely egy-egy gyermek segélykiáltása. Bármi is a kiváltó ok, a gyermek nincs abban a helyzetben, hogy átlássa, megértse saját problémáját, és eszközei sincsenek arra, hogy segítség nélkül változtasson azon, még akkor sem, ha igazán rosszul érzi magát abban a viselkedésformában, amiben belső feszültségei felszínre törtek. Segítségre van szüksége. Ha nem teszünk semmit, vagy csupán ugyanazt tesszük, mint eddig, szülőre, pedagógusra várunk, a probléma egyre súlyosabbá válik. Minél hamarabb, és minél átgondoltabban avatkozunk be, annál nagyobb az esélyünk arra, hogy eredményt érünk el.

Lelkipásztori, hitoktatói felelősség a lelkigondozásban

Mindezek után felmerül a kérdés: Mi a teendőnk? Szomorúan tudomásul kell vennünk a tény a világ változásáról, vagy lehet, kell tennünk valamit? Meggyőződésem ezzel kapcsolatosan a jézusi tanítás aktualitása, miszerint „*Nem az egészségeseeknek van szükségük orvosra, hanem a betegeknek*” (Mt 9,12) Hiszem, hogy a rendszer által hittanórára „bekényszerített”, esetleg különféle problémákkal küzdő gyermekek is ránk, lelkipásztorokra és hitoktatókra bízottak, akik iránt felelősséggel tartozunk.

Mi az oka annak, hogy a perifériára szorult gyermekeket nem tekinthetjük pusztán zavaró tényezőnek az óránkon, akiktől jobb lenne megszabadulni, vagy a sajnálatos körülmények áldozatának, akik fölött karunkat tárjuk, és felelősségünket tovább hárítjuk? Az, hogy az ember, pontosabban az a bizonyos gyermek a Szentírás alapján, akire pedagógiai, tevékenységünk irányul a Teremtő akaratóból van, az Ő dicsőségére, akit tükröznie kell. Az ember Isten partnere, azaz az ember elsőrenden Isten számára teremtett, Vele viszonyba állított, Őtőle függő, Őfelé nyitott lény. A bűneset óta azonban Isten eltorzult képmása. Rousseauval ellentétben (erkölcsileg jó, csak a civilizáció megrontotta) „*szívének minden szándéka és gondolata szüntelenül csak gonosz*” (1Móz 6,5). Éppen ezért nem az a gond, hogy elkövet kisebb nagyobb bűnöket, különféle nem kívánatos viselkedési formákat vesz fel, hanem az, hogy létében bűnös, képtelen a jóra, képtelen nem bűnt elkövetni. Ahhoz, hogy a gyermek újra harmóniába kerüljön önmagával, környezetével, és ez a harmónia a külső körülmények változása ellenére is megmaradjon, ahhoz szívcsere, értékrend váltás, újjászületésre (vertikális kapcsolat kiépítésére) van szükség. A gyermek körülményein legtöbb esetben nem tudunk változtatni, viszont a gyermeket elsegíthetjük ennek a vertikális kapcsolatnak a kiépítése által egy új életszemléletre. Ez azért is feladatunk, és felelősségünk, mert Isten az első perctől kezdve vissza akarja állítani ezt a megromlott kontaktust az emberrel. A gyermekek közötti mindennemű szolgálatunknak is éppen ezért alapvető célja, értelme a Krisztusban helyreállított kapcsolat létrehozása. Ez azonban nem nevelés kérdése, hanem Isten Igéje által jön létre. „*A hit tehát hallásból van, a hallás pedig a Krisztus beszéde által.*” (Róm. 10,17)

Viselkedésformáló, ösztönszabályzó, és humanista módszerekre egyaránt szükség van, de mindez csak akkor érheti el igazán célját, ha előkészítheti és elősegítheti Isten Igéjének és

Szentlelkének újjáteremtő munkáját.¹ E kettő munkája ugyanis alapvetően fontos minden jelentős és maradandó változáshoz.

Hogyan valósulhat meg mindez hitoktatásunkban? Pál apostol már felismerte, hogy a görögnek göröggé, a zsidónak zsidóvá kell lennie, ha nem akarja azt, hogy az általa hirdetett evangélium légüres térben hangozzon. Meg kell ismernie az őt körülvevőket, meg kell tanulnia azoknak a nyelvét, akik közé megy, és nem csupán tantárgyi szinten, hanem egészen a beleélés szintjén, ha azt akarja, hogy a megszólítottaknak valóban a szívükig érjen az evangélium. Szolgálatunk „kudarcának” oka gyakran abban rejlik, hogy míg azzal foglalkozunk, hogy milyen siker-módszereket alkalmazunk, addig talán megfeledkezünk Azokról, Akik közé megyünk. Megfeledkezünk az Ő fejükkel gondolkozni, megismerni helyzetüket otthon, családban, iskolában, belebújni legalább egy rövid időre az Ő bőrükbe, gondolataikba. Nem nagy dolog, mégis ha megtesszük, egész másként látjuk a helyzetet.

A tanulói személyiség megismerése nem akció, hanem folyamat, amely a nevelő – gyermek kapcsolat kialakulásának kezdetén indul, és amíg ez az interakciós viszony létezik, a kölcsönösség elvén a megismerés is szakadatlanul működik.

Isten Igéjének személyes és dinamikus természetében is ott van az erős ösztönzés, amely a lelkigondozót az egyes emberhez küldi. Már az Újszövetség is világosan mutatja ezt. Jóllehet, a pásztor nem egyenként táplálja a juhokat, hanem az egész nyáját legelteti, mégis gondja van az egyes juhokra is, sőt ha közülük egy is elveszik, ott hagyja a többi, és nem nyugszik addig, amíg azt az egyet meg nem találja. Hány ilyen elveszett gyermek várja, hogy valaki felfedezze elveszett voltát, felfigyeljen segélykérő jelzéseire, és elinduljanak felé! „Kálvin szerint Krisztus nem azért küldött pásztorokat, hogy csak általánosságban oktassák a nyilvánosan összejött gyülekezetet, hanem azoknak az egyes juhokról is gondoskodniuk kell, az elcsavargókat és az eltévelyedetteket vissza kell vezetniük az akolba, a megsebzetteket be kell kötözniük, a betegeket meggyógyítaniuk, a gyengéket és erőtlenekeket támogatniuk kell.”²

A Szentírás tanítása mellett a gyermek életkori sajátossága, a transzcendens felé való nyitottsága is ránk ruházza a személyes gondozás felelősségét. A lelkigondozás – bármilyen körülmény is hívta életre – alkalom annak a lehetőségnek a kibontakozására, amelyet Isten a gyermek számára is folyamatosan felkínál, hogy Vele kapcsolatba lépve, és Vele kapcsolatban maradva léte kiteljesüljön.

Barbara Städtler-Mach definíciójával élve a lelkigondozás nem más, mint: „Isten odafordulását érthetővé tenni az emberek számára találkozás, beszélgetés és elkísérés révén.”³ Ha ezt sikerül megvalósítanunk, a gyermek-lelkigondozói kapcsolat ilyen istentapasztalat és a Vele való közösség előmozdítója lehet, mely a gyermek számára értelmezhető, megélhető és gyógyító hatású.

Az Ige lelkigondozói jelentősége

A találkozás, így a tanítás és a pásztori szolgálatunk elsődleges színtere is a hittanóra, ahol leghatékonyabb fegyverünk Isten Igéje. A lelkigondozás Isten Igéjének személyes szolgálata, amelyet egyénre szab.

Isten és önmagunk megismerése

„Az Intitució első mondata szerint „úgyszólván az egész szent tudomány ebből a két részből áll: Istennek és magunknak az ismeretéből.”⁴ Kálvin a következő képen tanít az

¹Pálhegyi Ferenc, Dr.: Útjelző táblák, Bp., 2001. 22-24. old.

²Czeglédi Sándor, Dr.: Poimenika, Debrecen, 1981., 4-5. old.

³Städtler-Mach, Barbara: Gyermek lelkigondozása – lelkigondozás a gyermekkorházban, in.:Klessmann, Michael: A klinikai lelkigondozás kézikönyve, Debrecen, 2002., 148. old.

⁴idézi: Boross Géza, Dr.: Katechetika, Bp., 1998., 66. old.

Igéről: „A mi egész bölcsességünk a Szentírásban rejlik. S máshonnan nem nyerhetünk bölcsességet, de a tanítók sem vehetik máshonnan előadásuk tárgyát.”⁵

Mindkét feltétel teljesítésének elsődleges és egyetlen eszköze tehát a Szentírás. Éppen ezért tanításunk alapja is ez kell, hogy legyen. Ahhoz, hogy a katechézisben Istenről taníthassunk, ahhoz mindenekelőtt az Ő kijelentésére, önmaga leleplezésére, bemutatkozására van szükségünk. Ez valósul meg Igéjén keresztül. Ezáltal ugyanis Isten kilépett a megismerhetetlenség homályából azért, hogy az emberrel kapcsolatba lépjen. Ez az írott anyag nem csupán arról beszél, hogy ki volt Isten a múltban, hanem arról is, hogy kicsoda Ő ma.

A katechézisben ugyanakkor nemcsak Istenről szóló ismeretanyagot kell közölnünk a gyermekekkel, hanem az emberrel kapcsolatos tudnivalókat is, ezáltal minél realisabb önismeretre segítve őket. Azt a célt kell szolgálnunk, hogy a gyermekek megtanulják magukat a Biblia szemüvegével látni: önmagában elveszett, állapota miatt képtelen a jóra, de Isten úgy szerette, „*hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen*” (János 3,16). Ez a szeretet az, amely felkínálja a gyermek számára a gyógyulás, változás lehetőségét.

A bibliai történet gyógyító hatása

Számos bibliai történet nagyon pontos képet fest egy-egy gyermeki problémáról és annak megoldásáról.⁶ Lelkigondozói szempontból mindez azért fontos, mert a bibliai történet magában hordozza a gyermek számára az azonosulás lehetőségét is. Ez azt jelenti, hogy a történet hallgatása közben kimondatlanul azonosulni kezd valamelyik szereplővel, belső világában megéli annak konfliktusait, magáénak tulajdonítja érzéseit, így, ennek az azonosulásnak a következtében a megoldás is saját élményű katarzist is jelent számára. Ezt a folyamatot nem kell nyilvánosságra hoznia, nekünk sem kell erőltetni (Na, kinek a bőrébe bújtal?) úgyis nyilvánvalóvá válik számunkra pl. egy-egy drámajáték szerepválasztásakor, de ha nem, akkor is elég, ha a gyermek egy gyógyító folyamaton ment keresztül.

Ha lehetségessé válik a belső azonosulás, Istenről megjelenhet egy megközelíthető és befogadható kép, és a történet elkezd hatni. A történeteken keresztül megjelenő Krisztus ugyanazzal a változhatatlan hatalommal és erővel kész ma is a gyermekek életét átformálni, amint azt tette a bibliai időkben. Ezáltal juthatunk el a felszín gyógyításán túl az újjászületésig, ami minden segítő foglalkozásunk végső célja kell, hogy legyen, és amivel több minden más terápiánál.

Ezt a változást segítheti elő, vagy éppen hátráltathatja az is, hogy az érintett gyermeket milyen érzelmi hatások, benyomások érték a tanítás során. Az intellektuson túl a szívet is el kell, hogy érje a hittanóra. Az ismeretátadáson túl éppen ezért összetettebb feladata kell, hogy legyen a tanításnak: az, hogy a gyermek megérezze, hogy az őt foglalkoztató kérdésekben, lelki problémákban nem marad egyedül. Gyakran előfordul, hogy egészen más terheli meg, mint amit az éppen adott tananyag felvet, erre utalhat szavaival, kérdésével, magatartásával. Gerhard Lindner szerint a segítséget célul kitűző hitoktatásnak az a feladata, hogy hidat verjen a

⁵ Szőnyi György, Dr.: Homiletika, Sárospatak, 1993., 8. old.

⁶**félelem:** tanítványok a viharban (Mt 8,23-27; Mk 4,35-41; Lk 8,22-25) Dániel az oroszlánok vermében (Dániel 6, 2-29) **elutasítás:** egy leprás meggyógyítása (Mt 8, 1-4; Mk 1,40-45; Lk 5 12-16), vakon született ember meggyógyítása; Máté elhívása (Mt 9,9-13; Mk 2,13-17; Lk 5,27-32); Jézus megáldja a kisgyermeket (Mt 19,13-15; Mk 10, 13-16; Lk 18, 15-17) **kisebrendűség**ézés: Dávid és Góliát (1Sám 17, 26-58); Zákheus története(Lk 19, 1-10); az özvegyasszony két fillére (Mk 12, 41-44; Lk 21, 1-4) **sikertelenség – kudarc:** Péter halfogása (Mt 4,18-22; Mk 1,16-20; Lk 5, 1-11) Jézus megjelenése a Tibériás – tengernél (Jn 21,1-14) **agresszív cselekedetek:** Gadarai megszállott (Mt 8,28-34; Mk 5,1-20; Lk 8, 26-39)

jelen szituáció és a hagyomány közé, és a hallgatókkal együtt válaszokat keressen.⁷ Ennek értelmében fontos megállapítanunk, hogy a hittanóra tartalmát, lefolyását tekintve a gyermek és az ő problémái önálló, egyenrangú meghatározói kell, hogy legyenek a tanító személye, valamint a tananyag mellett. Amennyiben ez megtörténik, a hitoktató gyakran spontán létrejött lelkigondozói helyzettel találja magát szembe egy-egy téma kibontása közben. Ezek értő, érző kezelése mély empátiát, nyitottságot és némi speciális ismeretet igényelnek. Ha azonban mindezek híjával érezzük magunkat, a probléma pedig kísér bennünket, akkor is tudnunk kell, hogy a gyermekért ugyan tehetünk mást, miután imádkoztunk érte, de nem tehetünk többet! Talán éppen arra van szüksége, hogy valaki hűségesen imában munkálkodjon érte. Ha mi le is mondanánk róla, Isten számára azonban nincs lehetetlen és reménytelen eset. „*Hiszed-e ezt?*” (Jn 11,26)

Amennyiben azonban a tanító semmilyen módon nem akar, vagy nem tud tudomást szerezni a gyermek olykor provokáló kérdéséről, magatartásáról, illetve mindarról, ami azok mögött húzódik, a gyermekkel való kommunikáció olyan mélységéről mond le, amely nélkül a hitoktatás nem tölti be küldetését, amelyet természete szerint hordozhatna.

A lelkipásztori attitűd lelkigondozói szerepe

A hittanórán való lelkigondozás másik meghatározó eleme - azon túl, hogy szavainkkal *mit* adunk a ránk bízottaknak – az, hogy *hogyan* tesszük mindezt.

Hitelesség

Katechézisünk első lépése éppen ezért az kell, hogy legyen, hogy mielőtt továbbadjuk, nekünk magunknak kell odafigyelni, a szívünkkel is meghallani, megérteni Isten szavát. Mindez azért elengedhetetlen része szolgálatunknak, mert Isten nem csak általunk, hanem velünk is beszélni akar. Dávid imádsága a miénk is kell, hogy legyen: „*Vizsgálj meg, Istenem, ismerd meg szívemet! Próbáld meg, és ismerd meg gondolataimat! Nézd meg, nem járok-e téves úton, és vezess az örökkévalóság útján!*” (Zsolt 139,23-24) Aki gyermekek közötti szolgálatra vállalkozik, annak alkalmassága elsősorban azon múlik, hogy mi van a szívében. Nem elég a gyermek szeretet, az első helyen Isten kell, hogy legyen!

Óriási felelősség azzal a tudattal végezni tanító szolgálatunkat, annak minden megnyilvánulását, hogy hangosabban beszél, amit teszünk annál, amit mondunk. „*Mert amivel csordultig van a szív, azt szólja a száj.*” (Lk 6,45)

A hitelesség, amelyet így megélhetünk, az, hogy ugyanazt mondja a lényem, mint amit a szavaim. Ha ez a kettő nem áll összhangban egymással, nem a szavaimat hallja meg a gyermek, hanem azt, amit a szavaimon kívül mondok. Mehralin és Ferris kutatási eredményeiből kiderült, hogy a mondanivaló 55 százalékát nonverbálisan, mimikával, gesztusokkal közlik, 38 százalékát a hangsúlyok révén, és csak 7 százalékát hordozzák a ténylegesen is elhangzott szavak.⁸

A hitelesség, az őszinteség tehát azt jelenti, hogy nem áll ellentétben a szó és az az indulati háttér, ami a szavak mögött van. Nem színleljük az érdeklődést, a segíteni akarást. Ha valóban megindított bennünket a gyermek helyzete és szeretnénk tényleg segítséget nyújtani, törődésünk nem egyszerű hívő kötelesség-teljesítés, hanem szeretetből fakadó cselekedet kell, hogy legyen. Rögtön észreveszi ugyanis, hogy a felnőtt tényleg őszintén érdeklődik-e utána, vagy pedig nem. Észreveszi azt, hogy csak beszélünk arról, hogy az Isten bűnbocsátó Isten, de ugyanakkor tele vagyunk ítélkezéssel. Jézus határozottan fellépett a képmutatás ellen, a farizeusokat ezért ostorozta gyakran: Ti mást gondoltok, mint amit mondtok. Isten csak az

⁷ Szabó Lajos (szerk.): A lelkigondozás órája, Bp., 2000., 88.old.

⁸Ferris, Margaret C.S.J: Együttézés, Debrecen, 2004. 21.old.

átlátszó szívű, képmutatás nélküli embereket tudja felhasználni a segítő munkában.

A tanító hitelességének nagyon fontos része az, amit már korábban említettünk: átélt hitbeli meggyőződésünk legyen az élet legkülönbözőbb kérdéseiben. Legyen természetes a számunkra, hogy minden élethelyzetre, problémára van megoldás és a megoldásban központi szerepe van a hitnek. Az tud Isten szerint valóban segíteni, akinek meggyőződéssé vált az életében, hogy a végső segítség az Isten. *„Nincs senkim rajtad kívül a mennyben, a földön sem gyönyörködöm másban.”* (Zsolt. 73,25)

Hangsúlyozzuk, hogy a hitelesség nem azonos a nyers őszinteséggel, a tapintatlansággal. Az viszont fontos követelmény, hogy ne mondjunk olyasmit, amit nem gondolunk komolyan, és ne mutassunk olyan érzelmeket, amelyeket valójában nem érzünk. A gyerekek különösen érzékenyek a hamis hangokra. Megérik, ha szavaink, gesztusaink nem őszinték, és elveszítik bizalmukat bennünk. Az pedig oda vezet, hogy nem tudnak erőt meríteni belőlünk, mi pedig nem tudunk hatást gyakorolni rájuk.

Nyitottság

Adódhat olyan alkalom az órákon, amikor tudatunkon kívül viselkedésünkkel, a gyermekekhez való viszonyulásunkkal lelkigondozóivá válunk tanítványainknak. Szavainkból, nonverbális kifejezéseinkből, egy-egy rendkívüli órai eseményből (biztató kártyák ajándékozása, születésnapos megköszöntése, változások felfedezése...) azt érezheti, hogy ő is lehet szeretetre méltó és hogy fontos valakinek. Dietrich Sollberg ezt funkcionális lelkigondozásnak nevezi,⁹ ahol a lelkigondozás legáltalánosabb alkotóelemei jutnak kifejezésre, mint a figyelem, elfogadás, komolyan vétel, őszinteség és az idő odaszánása.

Ezekre a gyógyító megnyilvánulásokra éppen azoknak a gyerekeknek van a legnagyobb szüksége, akiknek a változásában már senki sem bíz. Ezért fontos, hogy elfelejtsük a „kutyából nem lesz szalonna”-elvet és helyébe hitünkől fakadó meggyőződésünket helyezzük, miszerint *„az Istennek semmi sem lehetetlen”* (Lk1,37). A gyerekek még nagyon rugalmasak, hatalmas utakat tudnak megtenni. De ehhez szükségük van a mi támogatásunkra is.

Akit a legnehezebb szeretni, annak van a legnagyobb szüksége a szeretetünkre. Arra a szeretetre, ami nem a sajátunk, hanem mi is úgy kapjuk naponta, ki nem érdemelve mennyei Atyánktól. Ő nem azt mondja, hogy: „szeretlek, ha megváltozol”, hanem: „szeretlek, hogy megváltozz”. Ez azonban nem azt jelenti, hogy Ő nem bánja, bármit is mondunk vagy teszünk. A feltétel nélküli, elfogadó szeretet nem azonos az érdektelenséggel, és a feltétel nélküli beleegyezéssel, helyesléssel. Nem kell, hogy szemet hunyjunk a gyermek helytelen viselkedése fölött, vagy hogy engedékenyek legyünk. Isten feltétel nélküli szeretete azonban azt jelenti, hogy továbbra is szeret minket, még akkor is, ha mi elrontjuk a dolgainkat. Vár ránk, ahogy az apa várt a tékozló fiúra.

Nagyon fontos ragaszkodnunk ehhez az igazsághoz, ebből meríteni, ezt továbbadni, mert Isten szeretete az a mágnes, amely magához vonz mindeneket (Jn 12,32). *„Ezért ha valaki Krisztusban van, új teremtés az: a régi elmúlt, és íme: új jött létre. Mindez pedig Istentől van, aki megbékéltetett minket önmagával Krisztus által, és nekünk adta a békéltetés szolgálatát.”* (2Kor 5, 17-18)

Aki valamit is tapasztalt már abból, mit jelent, hogy Isten kegyelmes hozzánk, az nagyon jól tudja, hogy a kegyelem mindig egy feltétlen (feltételeket nem szabó) elfogadással kezdődik. Megtapasztaljuk, hogy az Isten nem azért szeret, mert én olyan vagyok, olyan leszek, amilyenek Ő szeretne látni, hanem azért szeret, mert szükségem van az Ő szeretetére. Ez az a feltétel nélküli, elfogadó közeledése Istennek az emberhez, amit nekünk is - ha

⁹Stollberg, Dietrich: Seelsorge durch die Gruppe, Göttingen, 1971, Vandenhoeck und Ruprecht, 17.old.

segíteni akarunk - meg kell valósítanunk.

Az ember életének alapszükséglete az, hogy elismerjék, hogy érezze: fontos vagyok valakinek, értékes az életem. Sajnos nagyon sok gyermek életéből kimarad ez az élmény, mert nem tudták a szülei átadni neki azt az üzenetet, hogy szeretünk azért, mert vagy és értéknek tartunk azért, mert megszületted, nem az eredményeidet, a jó magaviseletedet, hanem téged tartunk fontosnak. Sajnos a legtöbb gyermek úgy nő fel, hogy igazi feltétel nélküli szeretetélménye alig-alig van. Egy ilyen hiány elszenvedése megzavarja a gyermek önértékelését és később sok problémának a kiindulópontja lesz.

A hitoktató a kisgyermek számára a szerető Istent is képviseli, így annak elfogadó magatartásában valami istenit is megtapasztal. Ezt az isteni többletet magával is viheti a gyermek, amikor a segítő felnőtt bizonyos körülmények között maga mellé varázsolja, amikor felidézi a tőle hallottakat, megteszi a tőle tanultakat.

Míndezeket figyelembe véve elmondhatjuk, hogy szolgálatunk hatékonyságát nem az Istenről való beszédünk mennyisége, hanem jelenlétünk minősége adja, melynek során Isten felénk fordulása megtapasztalhatóvá válhat a gyermek számára is.

ÖSSZEGZÉS

A megváltozott hitoktatási rendszerben a nyitott szívű hitoktató számtalan gyermeki segélykiáltással találkozhat, amelyek magatartási rendellenesség, kérdés, direkt közlés... formájában juthat el a „címzetthez”. A probléma aktualitása miatt elengedhetetlen a hitoktató és a lelkipásztor tájékozottsága és feladatvállalása a gyermek lelkigondozás területén. A gyermeki lélek torzulásait, sebeit, amelyeket lehet nem tudomásul venni, meg lehet magyarázni, de gyógyítani csak Istentől kapott hittel, szeretettel, odaszánással lehet.

Ehhez a folyamathoz elengedhetetlenül szükségesek bizonyos speciális pszichológiai ismeretek és módszerek, ugyanakkor nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy ezek csupán eszközök a kezünkben ahhoz, hogy a végcélt, a gyermekek Istenhez való vezetését elérhessük.

A lelkipásztor és a hitoktató rendelkezik azzal a többlettel, hogy a gyermek számára nem csupán átmeneti, tüneti „kezelést” tud nyújtani, hanem Isten közelében feltárhatja előtte A Megoldást.